

Andrássy Ignác Thuróczy-krónikája. A nemrégben kinevezett Fraknói Vilmos igazgató részletelesen beszámolt a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára állapotáról, gyarapodásáról, szakszerű rendezéséről és egyéb ügyeiről a *Magyar Könyvszemle* első évfolyamában. Az 1874-től egészen 1876 nyaráig terjedő időszak gyarapításai közül megemlíttett egy kissé rejtélyes gyűjteményt is:

„Az ajándékok között a következőket kell kiemelni: 1875. márczius 11-én egy magát *megnevezni nem akaró fehérmegyei birtokosnőtől* 394 nyomtatvány (ezek között Thuróczy krónikája, a brünni kiadás 1488-ból) és két kézirat.”¹

Rögtön felvetődnek a kérdések: ki lehetett ez a szerény adományozó és az Országos Széchényi Könyvtár melyik példánya őrizheti az ő tulajdonjegyét? A válaszok csak elsősre tűnnek könnyűnek.

Thuróczy János krónikája először Brünnben jelent meg 1488 kora tavaszán Konrad Stahel és Matthias Preinlein nyomdájában. A pár hónappal későbbi augsburgi – javított – kiadáshoz képest ez a ritkább edíció,² nyilvántartásunk szerint tizennyolc (harmada teljesen ép) példányt őriznek magyar köz- és egyházi gyűjteményekben. Ebből négy kötet a nemzeti könyvtár raktárában foglal helyet.³

Az első példányunk a bibliofil házaspárnak, Todoreshku Gyulának és Horváth Arának köszönhetően került a könyvtárba 1919-ben. Sajnos nem tudunk semmit sem a kötet előző tulajdonosáról.⁴ A második könyvet pedig Apponyi Sándor nagylelkű adománya egyik értékes darabjaként vették állományba 1925-ben.⁵ A harmadik kötetben⁶ Varjas Béla, a nemzeti könyvtár egykori

¹ FRAKNÓI Vilmos, *Jelentés a Magyar Nemz. Múzeum könyvtárának állapotáról és gyarapodásáról 1874–76-ban* = *Magyar Könyvszemle*, 1(1876), 224. A részletes jelentés megtalálható az irattárban is: Országos Széchényi Könyvtár [továbbiakban: OSZK] Irattár, 75/1876. „Könyv-szemle” megjegyzéssel.

² A *Gesamtkatalog der Wiegendrucke* a brünni kiadásból (M14782) 77, az augsburgiból (M14775) 105 példányt tart nyilván. Míg az augsburgi kiadásból ismerünk pergamenre nyomtatott példányt is, addig a brünnből csak papírra nyomtatotról van tudomásunk.

³ *Catalogus incunabulorum quae in bibliothecis publicis Hungariae asservantur*, ed. Géza Sajó, Erzsébet Soltész, Bp., Akadémiai, 1970, 3323. a–d példányok.

⁴ OSZK, Inc. 668b. Pecsét a₁: „Dr. Todoreshku Gyula és neje Horváth Aranka könyvtára”. *Emlékező bolyongás csodaszép régi magyar könyvek közt* = *Budapesti Hírlap*, 55(1935), 91. sz. (április 21.), 10. „Ezüstveretű, gyönyörű ötvös-remekművű táblába kötött, 1488 évről származó, brünni kiadású Thuróczy krónika van kirakatszerűen feltámasztva a középső szekrénybe.”; PUKÁNSZKYNÉ Kádár Jolán, *A Todoreshku-Horváth-gyűjtemény* = *Magyar Könyvszemle*, 96(1972), 56.

⁵ OSZK, Inc. 668[a]. Az első táblán belül Apponyi Sándor exlibrise. *Hungarica. Ungarn Betreffende im Auslande Gedruckte Bücher und Flugschriften*, Gesammelt und Beschrieben von Graf Alexander APPONYI, Bp., OSZK, 2004, App. H. 14. „Sehr schönes Exemplar, welches ich im Jahre 1862 in London bei Molini um L. 6. 10 kaufte später bei Capé binden liess.” – Frederick Fowler Molini (1818–1895) neves londoni antikvárius, a francia és az itáliai kiadások szakértője volt. Néhány latin, egy magyar nyelvű megjegyzés a margón p₄: „használ az I(ste)n és Sze[nt] neve”. *Könyvkiállítási emlék*, kiadja az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum, Bp., Országos Magyar Iparművészeti Múzeum, 1882, 174. 3. tétel. „Kötése Capé-tól, a legjobb hírben álló jelenlegi francia könyvkötők egyikétől való.”

⁶ OSZK, Inc. 668c.

főigazgatója ceruzával írt bejegyzése olvasható 1948-ból.⁷ A pontos irattári jelzet⁸ alapján fény derült e példány származására is:

„Igazgató Úr! A Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóságától átvett, a miniszteri biztosság XLII. számú leltárának 278. tétele alatt foglalt Hadik-Barkóczy Endre⁹ tulajdonát képező ösnyomtatványt (Thuróczy János krónikájának brünni 1484.ben[!] a 4450/1945 ME számú rendelete¹⁰ értelmében ideiglenes letétként a könyvtár részére mellékelten megküldöm. Kérem Igazgató Urat, hogy a nyomtatvány átvételét elismerni szíveskedjék. Kiváló tisztelettel Dr. Fügedi Erik¹¹ miniszteri biztos.”

Mindenképpen elgondolkodtató, hogy ez a példány az Államvédelmi Hatóságon keresztül került a könyvtárba.¹² A Fügedi Erik által említett könyvtulajdonos Hadik Endre József, Hadik-Barkóczy Endre (1862–1931) neves politikus, országgyűlési képviselő fia volt. Endre 1899-ben született Budapesten, és 1948 körül emigrálhatott az Egyesült Államokba. Talán ezzel függött össze az ÁVH lefoglalása. A könyvet feltehetően a Múzeum utcában álló Hadik-palotában őrizték.¹³ Nem az édesapja, a főrendiház örökös tagja (Hadik András tábornok leszármazottja) révén kerülhetett a családhoz ez a Thuróczy-krónika, hanem nagyanyja, a szabadkőművességgel kacérkodó, fűsített – Pulszky Ferenczel jó viszonyt ápoló – Hadik-Barkóczy Ilona (1833–1887)¹⁴ apai ágáról, ahogyan ezt a könyv elején olvasható tulajdonosi bejegyzésből is látszik.¹⁵ Előtte a kelet-morvaországi Ve-

⁷ Bejegyzés: „A 4450/1945 M. E. sz. rendelet értelmében ideiglenes letét (492/1948. sz. ügyirat) Varjas”.

⁸ OSZK Irattár, 492/1948. Az irat 1948. november 12-én érkezett.

⁹ Ugyanekkor kerültek a levéltárba a család lefoglalt iratai is ideiglenes letétként: „28 db 768/1948 OL sz. A BM ÁVH-tól átvett, a Veszélyeztetett Magángyűjtemények Miniszteri Biztossága XLII. sz. leltár 277. tétel alatt foglalt, Hadik-Barkóczy Endre tulajdonát képező és a mellékelt jegyzékben részletesen feltüntetett levéltári anyagot a 4450/1945 ME sz. rendelet alapján az Országos Levéltárnak ideiglenes letétként Fügedi Erik miniszteri biztos 1948. november 11-én átadta.” Magyar Nemzeti Levéltár, OL P 307, Hadik-Barkóczy család.

¹⁰ A Minisztertanács 4450/1945. (VII. 15.) M. E. rendelete így fogalmazott: „a nemzet szempontjából fontos magángyűjtemények (műkincsek, könyv- és levéltárak) megóvása végett – a Magyar Nemzeti Múzeum javaslata alapján – azok ideiglenes hatósági őrizetbe vételét rendelje el, ha azt a tulajdonos távolléte és a gyűjtemény őrzése tekintetében fennálló állapot közérdekből szükségessé teszi”.

¹¹ Fügedi Erik történész 1947. július 1-től lett a veszélyeztetett magángyűjtemények miniszteri biztosa. KERESZTES Csaba, *Műkincsek ebek harmincadján, Veszélybe került műtárgyak Magyarországon 1944–1949 = ArchivNet*, 15(2015), http://www.archivnet.hu/hetkoznapok/mukincsek_ebek_harmincadjan.html (Letöltés: 2017. 03. 10.)

¹² Itt megemlíthetjük a koncepciós eljárások, mint például a Mindszenty-, vagy a Grösz-per nyomozati szakában lefoglalt műkincsek sorsát. SÜMEGI György, *Az Esterházy-kincsek és a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatósága, 1949 = Betekintő*, 3(2009), 3. szám http://www.betekinto.hu/2009_3_sumegi (Letöltés: 2017. 03. 10.); illetve FARKAS Gábor Farkas, *Egy kalocsai ösnyomtatvány és az Államvédelmi Hatóság = Magyar Könyvszemle*, 130(2014), 386–389.

¹³ Az utolsó adat Barkóczyról: 1952-ben házasságot kötött Elfriede Luise Obitschcsal Housonban. Felesége 1966-ban hunyt el. Magyar Főnemesi Adattár <http://www.mace.hu/gudenus/mfat/fam.aspx?id=10163> (Letöltés: 2017. 03. 10.)

¹⁴ VÁRI László, *Hadik Barkóczy Ilona és a szabadkőművesek = Aetas*, 27(2012), 49–62.

¹⁵ Előzékenlapon bejegyzés: „Ex libris C(omes) J(ohannes) Barkóczy 1824.” Barkóczy János (1798–1872) huszonhat évesen írta be nevét a könyvbe. Az a₂ laplaji miniációban egy címer, benne fordított F betű.

lehrad ciszterci apátságának könyvtárában őrizték az igényesen díszített könyvet a 18. században. Természetesen az sem kizárt, hogy már a 18. század előtt is egy morvaországi könyvespolcon hevert a kötet.¹⁶

A negyedik példány pedig bizonyíthatóan letétként került Sajókazáról a nemzeti könyvtárba 1953-ban.¹⁷ Radvánszky Kálmán bibliofil még 1949-ben döntött úgy – gyűjteménye sorsa iránt érzett aggodalomból –, hogy az evangélikus egyháznak (ezen belül a később megszűnő Tiszai Evangélikus Egyházkerületnek) ajándékozza könyvtárát és családi levéltárát. A Pestre szállítás megszervezésében aktívan részt vett Fügedi Erik is. Ugyanakkor Radvánszky néhány családi ereklyét, igen értékes nyomtatványt, kéziratot (köztük a Balassa-kódexet, Heltai krónikáját, Thuróczy művének augsburgi és brünni kiadását, Zrínyi *Syrenáját*) magánál tartott az 1950-es évek elején. Végül ez a 15 kötet került letétként az OSZK gyűjteményébe 1953-ban.¹⁸ A sajkázai könyvtár létrehozója a neves művelődéstörténész Radvánszky Béla, Kálmán apja volt. Az idősebb Radvánszky 1863-ban alapította meg (részben kisebb családi gyűjteményeken alapuló) könyvtárát, amelyet egészen a haláláig gyarapított, és nagysága a századfordulóra elérte a 14 000 kötetet.¹⁹

Összegezve az eddigieket: a nemzeti könyvtárban őrzött példányok mindegyike 20. századi beszerzés: Todoreszkué 1919-ben, Apponyié 1925-ben került állományba, Barkóczyé 1948-ban és Radvánszkyé 1953-ban került letétbe. Fraknoi Vilmos nem véletlenül emelte ki a brünni kiadás bekerülését 1876-os beszámolójában, mivel az editio princeps sokkal ritkább volt a magyar és nemzetközi könyvpiacra, mint az augsburgi.²⁰ Így nem meglepő a szóban forgó kiadás kitüntetett helye sem az 1877-es könyvkiállításon.²¹ Sajnos nem tudjuk, hogy a lehetséges példányok közül melyik került a látogatók elé.

¹⁶ Bejegyzések a_{2r}: „Ex lib(ris) Welegraden(sis)”; „Sum Domus Wellehradensis”; „Ex lib(ris) Welegradensis”. Sok latin nyelvű tartalmi kiemelés, megjegyzés a margón. Talán Pásztórol került Csehországba. A velehradi ciszterciekre ruházták a pásztói, illetve később a pilisi apátság jogait a 18. század elején, lásd erre: FORGÓ András, *Az egyházi rend a szatmári megegyezés utáni országos politikában = Az 1712. évi pozsonyi diéta egy ciszterci szerzetes szemével*, szerk. Forgó András, Pannonhalma, Veszprém, Pannonhalmi Főapátsági Levéltár, MNL Veszprém Megyei Levéltára, 2013, 41.

¹⁷ OSZK, Inc. 668d. Pecsét: „Orsz. Széchényi-Könyvtár B Növedéknapló 1953. év 1457. sz. Radványszky Béla kv. letét”. Erősen körbevágva, jegyzetek a margón. Bejegyzés k_{2v}: „Bartakovicz”. Ez talán a Radvánszkyakkal a 18. században kapcsolatban álló Bartakovics-család valamelyik tagja lehetett. RUGONFALVI Kiss István, *Radvánszky György házassági pöre, 1724–25*, Bp., Hornyánszky Ny., 1903, 18, 21, 23, 66, 112, 116. – Bár erre semmiféle bizonyíték nincsen, de vagy a brünni, vagy az augsburgi kiadás ma is meglévő példánya szerepelhet Radvánszky László (1701–1758) főnemes 1750-ös jegyzékén: *Magyarországi magánkönyvtárak V. 1643–1750*, sajtó alá rendezte Czeglédi László, Kruppa Tamás, Monok István, Bp., OSZK, 2010 (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez, 13/5), 174. „Johan(es) de Thurocz Chronicam Hungaroru(m)”.

¹⁸ H. HUBERT Gabriella, *A Sajókazai Radvánszky-könyvtár története*, Szeged, JATEPress, 1998, 81–82, 95–97.

¹⁹ *Az Evangélikus Országos Könyvtár 1601 előtti nyomtatványainak katalógusa*, készítette H. Hubert Gabriella, megjelenés előtt.

²⁰ OSZK, Inc. 1143–1146 (összesen hét példány).

²¹ *A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának magyar történelmi és irodalomtörténelmi kiállítása = Magyar Könyvszemle*, 2(1877), 307–308. „6. Túróczi János krónikájának brünni kiadása, 1488-ból. Ívrétű 168 levél, nagyszámú a szövegbe nyomtatott fametszetekkel. Tartalma megegyez az augsburgi kiadással. Colophonja: In inclita terre Morauie ciuitate Brunnensi lucubratissime impressa.

Ugyanis a Széchényi Könyvtár történetére vonatkozó források ma már lappangó példányokra hívják fel a figyelmet. Az irattári anyagban egy olyan példány leírása tűnik fel, amelynek nem ismert származása és további sorsa. Az 1873-as nagyszabású bécsi világkiállításon könyveket is bemutatattak. Így került rá az eredeti műtárgylistára – a *Budai krónika* egyik példánya mellett – a Thuróczy-krónika brünni és augsburgi kiadásának egy-egy kötete.²² Ezek a könyvek később lekerültek erről a listáról, mivel még 1873 májusában az Akadémia főtítkári szobájában – Arany János kezdeményezésére – egy kiállítást rendeztek a Hess-kiadás 400. évfordulójára, amit a magyar könyvkultúra értékei bemutatásának szenteltek.²³ Sajnos az ekkor kiállított Thuróczy-példány további sorsa bizonytalan, eltűnt (vagy eladhatták) valamikor az 1880-as években. Érdeemes megjegyezni, hogy az Iparművészeti Múzeumban az 1882-ben rendezett könyvkiállításon a Nemzeti Múzeum könyvtárából nem szerepelt a brünni kiadás egyik példánya sem. Helyette Lengyelből (Bibliotheca Apponyiana) és Gyulafehérvárból (Batthyaneum) is kiállítottak egy-egy szép kötetet.

Ugyancsak ismeretlen annak a példánynak a későbbi sorsa, amiről viszont a kézirattár egyik jegyzéke tudósít. Farkas Lajos (1806–1873) bibliofil ügyvéd hagyatéka 1873 őszén került a nemzeti könyvtár gyűjteményébe.²⁴ Mivel Farkas gazdag kollekciónak csak összesen vásárolta meg özvegyétől a Nemzeti Múzeum könyvtára, ezért az 1873. májusban az Akadémián kiállított példány minden bizonnyal egy másik lehetett. Ki volt ennek a kötetnek az előző tulajdonosa? A szóba jöhető gyűjtők közül Jankovich Miklós tűnik a legesélyesebbnek.

Térjünk vissza a már említett, háttérben megbúvó adományozóra és gyűjteményére. A Széchényi Könyvtár történetét összefoglaló rövidebb és hosszabb írások nem említik ezt, az egyébként első ránézésre tekintélyes adományt.²⁵ Ez nem meglepő, hiszen éppen az 1874–1876 közötti idő-

---

Anno salutis M CCCC LXXXVIII. die XX. Martii. Tehát néhány hónappal korábban készült el, mint az augsburgi kiadás.” – 1877. október 2-án nyílt meg a nemzeti könyvtár zárt folyosóján az egészen 1882-ig látható állandó kiállítás, melynek kezdeményezője Fraknói Vilmos volt. TÍPRAY Tivadar, *A Nemzeti Múzeum irodalomtörténeti kiállítása = Figyelő*, 3(1878), 390.

²² OSZK Irattár, 61/1873. (1873. április 19.) Jegyzék a m. n. múzeum könyvtárából a bécsi világkiállítás számára Henszlmann Imre szakbiztos úr által átvett tárgyaknak, III. ösnyomatványok 3.: „újabbkori bőrkötésben” Jegyzet: „Nem vitték el.”

²³ OSZK Irattár, 73/1873. (1873. május 21.) A m. n. Múzeum Széchényi-országos könyvtárából a magyar tudom. Akadémia használatára kölcsönzött Kéziratok és Nyomatványok, Nyomatványok: „Ugyanaz [Thuróczy Chronica] (papíron) Brünn, 1488. in fol. 1 kötet”; *A Magyar Tudományos Akadémia 1873. május 25. tartott ünnepélyes Közülése alkalmával rendezett könyvészeti kiállítás lajstroma = A Magyar Tudományos Akadémia Évkönyvei*, 14(1873–1875), 63. 19. tétel: „Turóci Krónikájának fólió-kiadása arcképekkel. Brünn 1488. A nemzeti muzeum példány.”; FARKAS Gábor Farkas, MIKÓ Árpád, *Régi kövek, régi könyvek, a Budai krónika Jankovich-példánya és az Egyetemi Könyvtár régi kőgyűjteménye = Művészettörténeti Értesítő*, 62(2013), 7.

²⁴ OSZK Kézirattár, Quart. Hung. 2079, 64. „33. Thurocz Chron. Brunnae 1488 Gr. Keglevich 130 f[orint]”. Talán Keglevich János gróf (1786–1856) kistapolcsányi könyvtárából származott a könyv. Fol. Hung. 1887/III, 27. 27. „89. Thwroc Joan. Chronica Hungarorum (...) Cuir de Russie. Edition d’une extrême rareté de cet ouvrage important, beaucoup plus rare que les deux éditions d’Erhard Ratdolt, imprimées à Venise et Augsbourg, in 4. Notre exemplaire est beau, et très grand de marges.”

²⁵ SOLTÉSZ Zoltánné, *Az Országos Széchényi Könyvtár ösnyomatvány-gyűjteménye = Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve*, 7(1963/1964), 109–128; WIX Györgyné, *Rég elfelejtett gyűjtőkről = Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve*, 20(1984/1985), 179–203; SOMKUTI Gabriella, *A Széchényi Könyvtár állományának alakulása 1867–1874 között = Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve*, 31(1991/1993), 177–212.

szakban több – nemcsak számát, hanem tartalmát és értékét is tekintve – komoly gyarapodás történt a nemzeti könyvtárban, így talán elsikkadt ez az ajándékozás.²⁶ Az előkerült 1875-ös jegyzék alapos áttanulmányozása után bátran kijelenthetjük, hogy ez történhetett. Sajnos az OSZK gyarapodási naplója sem segítette a név kiderítését.²⁷ Ám az irattári utaló ismét megválaszolta a kérdést:

„Elismervény. Alulírott ezennel bizonyítja, miszerint mai napon névtelen ajándékozótól* 349 azaz háromszáznegyvenkilencz** darab nyomtatványt a magyar nemzeti Múzeum Széchényi országos Könyvtárának számára köszönettel átvett. Budapesten 1875. évi márczius 11-én. Tipray Tivadar²⁸ muz. könyvtári segéd. *Az ajándékozó valódi neve: Andrassy Ignác, született Végh Mária földbirtokosné Kajászó-Szent-Péteren **tulajdonkép 348 db nyomtatvány és 1 db kézirat.”²⁹

Ez alapján elmondhatjuk, hogy a kérdéses Thuróczy-példány tulajdonosa a Fejér megyei Kajászó-szentpéteren élő Andrassy család volt a 19. században. Andrassy Ignác (1790–1837) alezredes³⁰ özvegye verebi Végh Mária (1799–1876) adományozta a könyvet (a többi kötetrel együtt) a nemzeti könyvtárnak 1875-ben.³¹ Az adomány jegyzéke megtalálható a Kézirattárban, és a 31. tételnél feltűnik a brünni kiadás szinte hiánytalan példányának a leírása.³² A jegyzékből valóban ki-

²⁶ A teljesség igénye nélkül néhány jelentősebb gyarapodás 1874–1876 között: Vörös Antal Kossuth Lajos titkára, Tunyogi József kolozsvári jogász, Pulszky Ferenc, Mátray Gábor, Török Gábor etnográfus, Ráth Mór könyvkereskedő, Hajnóczy József és a Jeszenák család hagyatéka.

²⁷ OSZK A Széchényi országos Könyvtár új szerzeményei, 1873. okt. hó 1-től 1975. okt. 31.: „1875 Márczius 11. 96. [tétel] Névtelen ajándoka (l. a könyvt. ügyiratok f. é. 24. számát) 349 darab nyomtatvány és 1 kézirat”.

²⁸ Tipray Tivadar (1855–1880) a múzeumi könyvtár segédőre volt, 1871-től haláláig dolgozott a könyvtárban.

²⁹ OSZK Irattár, 24/1875.

³⁰ Pest Megyei Levéltár, IV. 75. Pest-Pilis-Solt vármegye nemességi iratainak levéltári gyűjteménye, M 16, 1831. XI. 2. <https://mnl.gov.hu/download/file/fid/123630> (Letöltés: 2017. 09. 15.) Andrassy Ignác 1831-ben cs. k. ezredes hadnagyként (Oberstleutnant) szerepelt, ami az őrnagnál magasabb az ezredsnél pedig alacsonyabb rang.

³¹ Sajnos az életrajzi adatok bizonytalanok. A Magyar Családtörténeti Adattár szerint Ignác 1876-ban halt meg feleségével egy évben. MACSE <http://www.macse.org/gudenus/mcsat/fam.aspx?id=7261> (Letöltés: 2017. 03. 11.) Felvetődik a kérdés, hogy akkor miért nem ő volt az adományozó 1875-ben? A Kajászó helytörténeti adatok úgy tartják, hogy a Fejér megyei birtok 1790-ben került az Andrassy család kezére István házassága révén. István unokája volt Ignác. Ő vette el feleségül Végh Máriát, ám Ignác 1837-ben meghalt, így az Andrassy-birtok a Végh család kezére került. Gyermekekük nem lévén, logikus magyarázat, hogy özvegye a nemzeti könyvtárra hagyta a család közel négyszáz kötetes könyvtárát. CZANIK Béla, *Kajászó(szentpéter) község és református egyháza története*, Kajászó, Kajászói Református Egyház, 2001, 31. – Végh Mária 1846-ban és 1854-ben két alapítványt hozott létre Kajászó szegény sorsú lakosai számára, és akkor már özvegyként emlegették.

³² OSZK Kézirattár, Fol. Hung. 1887/1. Andrassy Ignác, született Végh Mária kajászó-szent-péteri földbirtokosné által a magyar nemzeti Múzeum Könyvtárának 1875. évi márczius 11-én ajándékozott nyomtatványok és kéziratok jegyzéke: „Thurecz (Johannes de) Chronica hungarorum Brunnensi [pirossal aláhúzva:] *1488 ősnomtatvány* tiszta színezetlen példány. Egészbörkötés. Az „r” betűvel jelölt levél hiányzik és helyét írott szöveg pótolja. (...) Budapesten 1875 évi június 6-án láttam Fraknoi könyvtárőr”.

emelkedik Thuróczy brünni példánya – mint egyetlen ősnymtatvány –, mivel azon többségében (pár antikvát leszámítva) az előbb már említett 17–18. századi könyveket találhatjuk.³³ Lehetséges azonban, hogy nem a Thuróczy-krónika volt a kajászói könyvtár legértékesebb darabja a 19. században, ugyanis 1814-ben felbukkant egy *Biblia pauperum* is a szerteágazó történetben, melynek rekonstrukcióját egy másik közleményben kíséreltük meg.³⁴

FARKAS GÁBOR FARKAS

---

³³ A lehetséges antikva-példányokat kézbe véve nem találtam bennük az Andrássy családra utaló tulajdoni jegyet.

³⁴ FARKAS Gábor Farkas, M. HORVÁTH Mária, KÖRMENDY Kinga, SZEBELÉDI Zsolt, *Andrássy Ignác Biblia pauperuma = Művészettörténeti Értesítő*, 66(2017), 321–328.